

← Forrige artikel

Manden med de mange ansigter

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 509

Del artikel: [f](#) [t](#) [in](#)

Lars Halskov

Manden med de mange ansigter

Richard Jensen og den røde underverden

Politikens Forlag. 520 sider. 400 kr.

Af Michael Koch

Den store søfyrbøderformand Richard Jensen var specielt i 1930erne en stærk mand i spidsen for de danske kommunister. Han havde et meget tæt forhold til partiet i Moskva og stod bag en hel del aktioner og hændelser. Ikke mindst i forsøget på at stoppe transport af våben til General Francos krig i Spanien.

Bogen tegner et omfangsrigt billede af den karismatiske kæmpe. Et særdeles grundigt værk om en kompromisløs mand

Drengen Richard Jensen var tidligt en, der ikke ville indordne sig og anerkende autoriteter. Det skabte problemer for ham, og han kom på de mest forhadte børnehjem. Han blev hærdet og hård. Som ung var han blevet en stor stærk mand på over 2,10 meter. Jensen kom ud og sejle, blandt andet som fyrbøder, hvilket var et ekstremt hårdt job ombord.

Han blev kommunist og fik sin aktivistiske ilddåb i 1918, da han og et par andre ville angribe Børsen og banke børsfolk med fastelavnskøller. "Spillebullen er lukket af de arbejdsløse" stod der på det skilt de havde med, men de fik det aldrig sat op på døren, før politiet greb ind. I 1919 fik han en bøde på 100 kroner for at tage del i optøjer og for at standse sporvogne i København. Det var Søfyrbødernes Forbund, der deltog i arbejdernes kamp for bedre løn og vilkår. Allerede som 25 årig overtog han formandsposten i forbundet: "Jeg brugte kæften ad helvede til. Jeg var gal ad helvede til, du ved, over mange ting". Han viste sit værd. Tariffen for en fyrbøder steg fra 75 til 275 kroner. En kulleper gik fra 50 til 200 kroner.

I rederiforeningen takkede han nej til cigar inden mødet, men da aftalen var på plads, tog han altid en stor håndfuld cigarer, inden han gik. Sådan var han. Først en aftale, og så fræk som punktum for mødet. Han rejste ofte til Moskva, og efterhånden blev han stærkt involveret i pengestrømmen fra Moskva til de danske kommunisters arbejde. Sømandsklubben i Havnegade var til dels skalkeskjul

for den mere aktivistiske del af kommunisternes arbejde. Der blev trykt blade og hvervet folk til den revolutionære sag. Turene til Moskva var en del af "Noget illegalt arbejde", som det hed sig.

Richard Jensen og Aksel Larsen var hinandens modsætninger. Jensen havde de store svingende armbevægelser, og han holdt sig ikke altid til fakta. Da Larsen kom tilbage fra sin lange rejse til Novogorod i 1929, begyndte deres uvenskab. Larsen blev formand i 1932 med støtte fra Komintern. Jensen derimod mente, han var indsat i Centralkomiteen af Moskva. Start 30erne var der dog en nødvendig borgfred mellem de to.

I 30erne kom den store tvangskollektivisering i Sovjetunionen. Bønder og borgere sultede til døde. Stalin udrensede, han myrdede millioner af russere. Ingen kunne føle sig sikre. Selv de danskere som trofast i et og alt støttede Stalin i alle hans gerninger, kunne pludselig se sig selv anklaget og henrettet. En af Jensens venner var Arne Munch-Petersen, som var passioneret kommunist, og han forgudede Stalin. Selvom han var vidne til al den udrensning, død og mennesker, der bare forsvandt, holdt han ved og syntes alt var godt. Men da han engang var i Moskva og boede på inderkredsens hotel – kun for de mest regime-tro, var det hans tur til at forsvinde. (Ole Sohn har skrevet en bog om det).

Britiske MI5 havde en selvstændig hemmelig mappe på Richard Jensen. Han var blevet forment adgang til Storbritanien. Fra 1933 voksede bunken om ham eksplosivt. I et radiointerview mange år senere sagde Richard Jensen om en anden, der blot "forsvandt": Vi havde så mange, der bare forsvandt lige pludselig". Selvom han forsøgte at advare andre om muligheden, fik han hurtigt advarsel om, at han selv kunne få store problemer, hvis han satte spørgsmålstegn ved Moskvas handlinger.

En stor strejke i 1934 satte pres på forholdet mellem reder og sømand for at opnå bedre vilkår. I den forbindelse sagde Jensen på et møde i Idrætshuset: "Når rotterne går med sørgeflor i spisekammeret, og man får serveret sømandsbogen på sengen i stedet for morgenkaffe, så er det jo ikke til at holde ud. Vi må vinde den strejke". Men den gik ikke. De måtte give sig og starte med at arbejde igen. Som søfyrbødernes mand var Jensen en hård og konsekvent forkæmper for bedre løn og vilkår.

Richard Jensen var en stor del af livet en mand, der bevægede sig i skyggerne, og han styrede mennesker og begivenheder. Eksempelvis når skibe med våben til General Francos fascister skulle sænkes. Han fik tingene til at ske i skyggerne og ragede ikke op som det kæmpe fyrtårn, han ellers fysisk var. Han købte blandt andet skibet "Lola", som blev brugt til at smugle våben til brug i Spanien i kampen mod fascisterne. Det gav ham mange penge mellem hænderne, og han begyndte at nyde champagne i stedet for billigere varer. Dog kunne man ikke sige, han stak penge i egen lomme, det var kun fordi, han på det tidspunkt havde muligheden for at pleje sin indre levemand, og den blev plejet i stor stil.

Jensen var en mand der fyldte meget, han var særdeles bestemt og grov, men samtidig jovial og frisk på at give omgange på Københavns brune værtshuse. Med et "hej, sømand" gik han lige i folk. Hvis søfyrbødernes legendariske leder i København havde bestemt et eller andet, så skulle en opgave bare udføres uden spørgsmål.

I 1938 var striden mellem Jensen og Aksel Larsen spidset til og de var på et tidspunkt begge i Moskva til møder. Aksel Larsen ville have Richard Jensen smidt ud af partiet, men russerne fastslog han var deres mand, og ham kunne de ikke smide ud. Alle Aksel Larsens rapporter lå på bordet. En russer tog bunken med alle Aksel Larsens redegørelser om Richard Jensen og smed dem ind i pejsen. "Dem har vi ikke brug for herovre" fastslog russeren.

Aksel Larsen ville gøre partiet mere respektabelt, mens Jensen var meget mere aktivistisk. Statsminister Thorvald Stauning sagde: "Der er dårlige landsmænd i færd med at forstyrre den sunde, rolige udvikling". Blandt det centrale i alle stridigheder var en bombesprængning af et par skibe i Frederikshavn. Der er nok ingen tvivl om, at Jensen var en af hovedmændene i sabotagen af skibene, som skulle bruges af Francos Spanien. Den sprængning var en stor belastning for partiet. Den sprængning kom til at præge Jensens liv. Han blev senere dømt og fængslet.

Richard Jensen blev arresteret i 1941, da efterforskningen af sabotageaktionen mod to skibe i Frederikshavn i 1938 blev genoptaget

Med nazi-tyskere ved magten, skulle Jensen holde sig fra Tyskland. Det var ved at gå galt, da et fly med ham som passager ombord, var tvunget til at lande i Hamburg. Alle steg ud undtagen Jensen og et par andre. De spillede kort og lod som ingenting. De nåede at lette, men blev beordret tilbage til lufthavnen, da tyskerne fandt ud af, hvem der var ombord. Men flyet fortsatte til Danmark. Det kunne give sved på panden.

Det blev kun værre for Jensen, at Danmark blev besat. Den 9. april 1940 stod Richard Jensen i sin kælder og brændte papirer fra og om Moskva og Spanien. Det kunne gå hårdt ud over hans helbred at blive afsløret som storkommunist. Men hvor de andre topfolk i partiet ville holde helt lav profil, var Jensen klar til at udfordre Nazierne, og derfor beskyldte Aksel Larsen og andre for at være feje. Det sammenfatter, hvordan han var. Aktivist og frygtløs. Jensens aktivistiske fremfærd betød, at de langt mere defensive partifolk ekskluderede ham af partiet allerede 29. april 1940. Desværre for Jensen fik han en meget stor sorg kort efter. På vej hjem fra noget behandling segnede hans hustru Anna Cathrine Ludovika om på Strandboulevarden, og var død af et hjertetilfælde. Jensen græd og var utrøstelig. Som 46 årig så han sig selv som helt alene. Hans hustru var gået bort og på grund af en masse internt fiksfakserier var Jensen en belastning. Derfor blev han sendt ud i kulden.

I bogen er der lagt vægt på dansk politis efterforskning og afhøringer af folk, der kunne have noget at gøre med sprængningen af de to skibe i Frederikshavn i 1938. Det var to nybyggede spanske trawlere, det handlede om. Efterforskningen var indledt i april 1940, og Gestapo trippede på sidelinjen for at se resultater. Richard Jensen blev også arresteret og i kontoret sad da også to tyskere og lyttede med - og truede med en "huggeblok i Tyskland", hvis han ikke talte. Richard Jensen fik otte års fængsel, og hans meddømte fik blandede straffe for deltagelse i sprængning af skibene. Ved ankesagen i Østre Landsret blev hans straf meget specielt fordoblet til 16 år. Meget usædvanligt.

Efter 29. august 1943 begyndte de politiske fanger at blive bange for, at tyskerne ville sende dem i kz-lejr. Derfor blev der arrangeret en vellykket flugt fra Vridsløse Statsfængsel. Jensen slog sig derefter ned i Malmø, indtil han som en af de første tog tilbage efter befrielsen. Her gik han rundt og ville frifindes for den afsoning han stak af fra, mens ministeriet ville benåde ham. Stor forskel juridisk. Imens drak han byen tør med Svend Aage Hasselstrøm (Ederkoppen). I 1949 var han så pludselig benådet, meget mod sin vilje.

Richard Jensen havde i 1945 og år frem et nært venskab med "Ederkoppen". Den tid er indgående beskrevet, og meget lidt kedelig læsning. Der blev smuglet og handlet til den store guldmedalje. Jensen skrev også en roman, hvor mange af hans "bedrifter" efter krigen blev fortalt, og i 1948 hjalp han til med at smugle våben til den nye stat Israel. Denne del af bogen er også meget spændende læsning.

Richard og Ingrid Jensen boede i mange år i en toværelses lejlighed på Sorrentovej på Amager

Som 55-årig i 1949 besluttede han fra dag til dag, aldrig at røre "Kong Alkohol" mere. Han viste sig igen at kunne overraske og kom endda med som drivkraft i Det Hvide Kors, som var en afholdsbevægelse. Det var så ovenpå en tid, hvor han ofte kom vaklende hjem den lyse morgen. Han gik bort i 1988 som 86-årig. De sidste mange år som pensionist levede han med sin anden hustru Ingrid i den to-værelses på Sorrentovej. "Det var jo et fantastisk liv", sagde han engang.

Det lykkes på små 500 sider at give et stærkt billede af søfyrbøderbossen, men vejen er ind i mellem fyldt op med bipersoner og meget lange historier. Desværre kan man som læser pludselig tænke "hvorfor så meget og så mange detaljer om en person i Richard Jensens periferi." Det er hverken kedeligt eller ligegyldigt for fortællingen om tiden dengang, men slører at bogen skal gøre os klogere på kommunisten Richard Jensen. Man kan argumentere, at de lange periferifortællinger er nødvendige til at samle et billede af Jensen, men lange er historierne.

I Richard Jensens sidste år var vilde katte hans og hustruen Ingrid Jensens store passion. På trods af svigtende helbred hentede han hver dag sild til kvarterets mange katte

[Historie-online.dk, den 11. september 2024]

← [Forrige artikel](#)

SE RELATEREDE ARTIKLER

BORNHOLM BESAT

DE ILLEGALE NYHEDER

**ET HALVT ÅR I GESTAPOS
KLØR**